Rozšiřující materiál – manipulační techniky

Manipulace je záměrné ovlivňování druhých lidí tak, aby jednali nebo přemýšleli v zájmu manipulátora – a přitom si to často ani neuvědomovali. V politice, médiích i v každodenním životě se používají konkrétní techniky, které mají své názvy. Pojďme se podívat na čtyři z nich – a zjistit, zda je najdeme i na Farmě zvířat.

SPIN DOCTORING

Co to je?
Spin doctoring (z angl. spin = zatočení, roztočení) znamená záměrné „přetočení“ nepříjemné zprávy tak, aby vypadala pozitivně – nebo alespoň méně špatně. Spin doctor je člověk, který špatné zprávy „přebalí“ do hezkého obalu.

Jak to funguje v praxi?
Firma propustí 500 zaměstnanců. Její mluvčí oznámí: „Optimalizujeme naše procesy, abychom mohli investovat do budoucího růstu a vytvořit nová, kvalitnější pracovní místa.“ – Řekl totéž, ale zní to úplně jinak.

FRAMING

Co to je?
Framing (z angl. frame = rám, rámec) znamená zasazení informace do určitého „rámce“, který předurčuje, jak jí porozumíme. Stejnou událost můžeš popsat různými slovy – a posluchač ji bude vnímat zcela odlišně.

Jak to funguje v praxi?
Představ si sklenici s vodou do poloviny:

Rámec A: „Sklenice je z poloviny plná.“ > optimistický pohled
Rámec B: „Sklenice je z poloviny prázdná.“ > pesimistický pohled

Ve zpravodajství: tentýž průvod lidí může být popsán jako „pokojná demonstrace občanů za svá práva“ nebo jako „narušení veřejného pořádku radikály“. Fakta jsou stejná, rámec mění vnímání.

GASLIGHTING

Co to je?
Gaslighting je manipulace, při které vám někdo záměrně zpochybňuje vaše vlastní vnímání reality. Cílem je, abyste přestali věřit vlastním očím, paměti a úsudku – a začali se spoléhat na manipulátora.

Jak to funguje v praxi?
„To se ti zdálo.“ / „To jsem nikdy neřekl.“ / „Přeháníš, nic takového se nestalo.“ Někdo přestaví věci ve tvém pokoji a pak trvá na tom, že tak to bylo vždycky.

VYDÍRÁNÍ

Co to je?
Emocionální vydírání znamená, že někdo využívá vaše city – strach, vinu, stud nebo loajalitu – aby vás donutil udělat to, co chce on. Nejde o fyzické násilí, ale o tlak na vaše emoce. Vydírač nepřímo říká: „Když neuděláš, co chci, stane se něco hrozného – a bude to tvoje vina.“

Jak to funguje v praxi?
„Když mě máš opravdu ráda, tak to pro mě uděláš.“
„Já se kvůli tobě tolik obětuju, a ty se takhle chováš?“
„Pokud to neuděláš, tak se s tebou nebudu bavit.“